

Rolnummer 849
Arrest nr. 66/95 van 28 september 1995

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over de artikelen 3, 6, 7 en 16, tweede lid, van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte en de artikelen 14 en 17 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, gesteld door de vrederechter van het kanton Zottegem.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters L.P. Suetens, P. Martens, J. Delruelle, H. Coremans en A. Arts, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest van onmiddellijk antwoord :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij vonnis van 17 mei 1995 in zake het Vlaamse Gewest tegen J. Dekempe en L. Rosseel, samenwonende te 9550 Herzele, Leugenstraat 8, heeft de vrederechter van het kanton Zottegem de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Worden de artikelen 10 en 11 van de Gecoördineerde Grondwet op zichzelf genomen en samengelezen met de artikelen 13, 16 en 160 van de Gecoördineerde Grondwet, de artikelen 6, paragraaf 1, en 14 van het EVRM en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM geschonden door de artikelen 3, 6, 7 en 16, tweede lid, van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigeningen ten algemene nutte, alsook door de artikelen 14 en 17 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, in zoverre de onteigenden en de belanghebbende derden bedoeld in artikel 6 van voormelde wet van 26 juli 1962 geen rechtstreeks beroep hebben tegen het onteigeningsbesluit of hun rechtstreeks ingesteld beroep bij de Raad van State komt te vervallen eens de onteigenaar voor de Vrederechter gedagvaard heeft, niettegenstaande dit rechtstreeks beroep dat beperkt is tot het debat over de wettigheid van het onteigeningsbesluit hen wordt gegarandeerd door artikel 6, paragraaf 1, van het EVRM en de Gecoördineerde Wetten op de Raad van State aan alle rechtzoekenden een rechtstreeks beroep openstellen tegen onwettige overheidsbesluiten, zodat de onteigenden door het instellen van de gerechtelijke onteigeningsprocedure aldus worden afgetrokken van de hun door de (Grond)wet toegekende rechter ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

De Vlaamse Regering vordert de onteigening van een perceel grond te Herzele dat toebehoort aan het echtpaar J. Dekempe-Rosseel.

Vooraleer de zaak bij de vrederechter aanhangig werd gemaakt, hadden de onteigenden bij de Raad van State een beroep tot vernietiging van het onteigeningsbesluit ingediend, waarover ten gronde nog geen uitspraak is gedaan.

In het verwijzende vonnis doet de vrederechter opmerken dat zowel de eigenaar en belanghebbende derden als iedere andere derde bij de Raad van State kunnen opkomen tegen het onteigeningsbesluit, maar dat de Raad van State niet bevoegd is ten aanzien van de eigenaar en de belanghebbende derden wanneer de onteigende overheid voor de vrederechter heeft gedagvaard.

Voor de verwijzende rechter rijst hierbij de vraag of de bevoegdheidsuitsluiting van de Raad van State ook geldt wanneer de vrederechter werd geadieerd nadat door de onteigende reeds een beroep tot vernietiging bij de Raad van State is ingediend, maar waarover ten gronde nog geen uitspraak is gedaan.

De vrederechter verwijst in dat verband naar de prejudiciële vraag die door de vrederechter te Turnhout bij vonnis van 18 november 1994 is gesteld. Bij ontstentenis van een antwoord op die prejudiciële vraag beslist de vrederechter te Zottegem dezelfde vraag te stellen.

III. De rechtspleging voor het Hof

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 31 mei 1995 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van 31 mei 1995 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel van het Hof aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Op 22 juni 1995 hebben de rechters-verslaggevers A. Arts en J. Delruelle, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de organieke wet, voor het Hof verslag uitgebracht en geoordeeld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen de zaak af te doen met een arrest van onmiddellijk antwoord.

Overeenkomstig artikel 72, tweede lid, van de organieke wet is van de conclusies van de rechters-verslaggevers aan de partijen in het bodemgeschil kennisgegeven bij op 23 juni 1995 ter post aangetekende brief.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

1. De prejudiciële vraag is identiek aan die welke bij vonnis van 18 november 1994 door de vrederechter van het eerste kanton Turnhout is gesteld en die onder nummer 790 van de rol van het Hof is ingeschreven.

Op de vraag ingeschreven onder rolnummer 790 heeft het Hof, in voltallige zitting, geantwoord bij arrest nr. 51/95 van 22 juni 1995. Het Hof is van oordeel dat op de huidige vraag hetzelfde antwoord kan worden gegeven.

2. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, op zichzelf genomen en gelezen in samenhang met andere bepalingen van de Grondwet en bepalingen van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, van de artikelen 3, 6, 7 en 16, tweede lid, van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte en van de artikelen 14 en 17 van de gecordineerde wetten op de Raad van State «in zoverre de onteigenden en de belanghebbende derden bedoeld in artikel 6 van voormelde wet van 26 juli 1962 geen rechtstreeks beroep hebben tegen het onteigeningsbesluit of hun rechtstreeks ingesteld beroep bij de Raad van State komt te vervallen eens de onteigenaar voor de Vrederechter gedagvaard heeft, niettegenstaande dit rechtstreeks beroep dat beperkt is tot het debat over de wettigheid van het onteigeningsbesluit hen wordt gegarandeerd door artikel 6, paragraaf 1, van het EVRM en de Gecoördineerde Wetten op de Raad van State aan alle rechtzoekenden een rechtstreeks beroep openstellen tegen onwettige overheidsbesluiten, zodat de onteigenden door het instellen van de gerechtelijke onteigeningsprocedure aldus worden afgetrokken van de hun door de (Grond)wet

toegekende rechter ».

3. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet hebben een algemene draagwijdte. Zij verbieden elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan : de grondwettelijke regels van de gelijkheid en van de niet-discriminatie zijn toepasselijk ten aanzien van alle rechten en alle vrijheden, met inbegrip van die welke voortvloeien uit internationale verdragen die België binden, die door een instemmingsakte in de interne rechtsorde toepasselijk zijn gemaakt en die directe werking hebben.

4. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

5. Overeenkomstig artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan ieder die van een belang doet blijken een beroep tot vernietiging instellen tegen « de akten en reglementen van de onderscheidene administratieve overheden ».

Artikel 17 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State biedt de verzoekende partij bovendien de mogelijkheid de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden akte of van het bestreden reglement te vorderen.

Die algemene bevoegdheid van de Raad van State is evenwel uitgesloten wanneer een specifiek gerechtelijk beroep tegen een bepaalde bestuurshandeling is georganiseerd.

6.1. Krachtens de bepalingen van de wet van 26 juli 1962 heeft de vrederechter, wanneer de onteigenaar de vordering tot onteigening bij hem heeft ingeleid, als opdracht de voor de onteigening vereiste besluiten van de onteigenende overheid zowel op hun interne als op hun externe wettigheid te toetsen.

Die bevoegdheid van de gewone rechter sluit de bevoegdheid van de Raad van State uit om kennis te nemen van een beroep tot vernietiging van die handelingen, indien dat beroep is ingesteld door de onteigende of door een belanghebbende derde, als bedoeld in artikel 6 van de wet van 26 juli 1962.

Die bevoegdheidsuitsluiting geldt vanaf de dagvaarding om voor de gewone rechter te verschijnen en ten aanzien van de personen die tot die procedure toegang hebben. Zij geldt dus ook voor de vorderingen tot schorsing en tot nietigverklaring die bij de Raad van State zijn ingesteld vooraleer de vrederechter werd geadieerd. De Raad van State is niet meer bevoegd om uitspraak te doen op beroepen of vorderingen ingesteld door de onteigende of door een belanghebbende derde vanaf de dagvaarding van de eigenaar door de onteigenaar voor de vrederechter. Hij blijft bevoegd ten aanzien van de gewone derden. Hij is ook bevoegd ten aanzien van de personen die zijn bedoeld in de artikelen 3 en 6 van de wet van 26 juli 1962, zolang de onteigenaar de eigenaar niet voor de gewone rechter heeft gedagvaard.

6.2. Om de redenen die reeds werden uiteengezet in de arresten nrs. 57/92 (B.7 tot B.12), 80/92 (B.7 tot B.12) en 75/93 (B.10 tot B.16) is het Hof van oordeel dat uit de vergelijking van de procedures die, enerzijds, de eigenaar en de belanghebbende derden, en, anderzijds, de gewone derden ter beschikking staan, blijkt dat die categorieën van rechtzoekenden een gelijkwaardige rechtsbescherming genieten.

7.1. Het eigendomsrecht wordt inzake onteigeningen gewaarborgd door artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, bepalingen die in de prejudiciële vraag worden vermeld. Het betreft een recht waarop de bepalingen van artikel 6 van voormeld Europees Verdrag van toepassing zijn.

7.2. Artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bepaalt dat een ieder bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld. Dat recht moet blijkens artikel 14 van het Verdrag zonder discriminatie worden verzekerd.

Vermelde bepalingen vereisen weliswaar dat de eigenaar en de belanghebbende derden over een recht op toegang tot een onafhankelijke en onpartijdige rechter beschikken om de wettigheid van een onteigeningsbesluit te betwisten, doch zij staan er niet aan in de weg dat de door hen geadieerde rechter zich onbevoegd moet verklaren ten voordele van een ander gerecht dat door de onteigenaar is geadieerd, wanneer beide gerechten beantwoorden aan de door artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens gestelde eisen en wanneer de wettigheidstoetsing die door het ene en het andere gerecht wordt uitgeoefend gelijkwaardig is.

Nu artikel 6.1 van het Verdrag niet wordt geschonden, kan er geen sprake zijn van een schending van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel in samenhang gelezen met die bepaling.

8. De verwijzende rechter stelt ook de vraag of niet op discriminatoire wijze afbreuk wordt gedaan aan de artikelen 13 en 160 van de Grondwet. Artikel 13 van de Grondwet bepaalt dat niemand tegen zijn wil kan worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent. Artikel 160 van de Grondwet bepaalt dat er voor geheel België een Raad van State bestaat. Artikel 13 waarborgt aan alle personen die zich in dezelfde toestand bevinden het recht om volgens dezelfde

regels te worden berecht. Niets belet dat de wetgever, zoals in de ter beoordeling staande bepalingen, zekere geschillen toevertrouwt aan een bepaald rechtscollege en andere aan een ander rechtscollege, ook al heeft zulks tot gevolg dat de ene rechter in de loop van de rechtspleging zijn bevoegdheid verliest ten voordele van de andere.

De in het geding zijnde bepalingen schenden niet de artikelen 10 en 11, gelezen in samenhang met de artikelen 13 en 160 van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 3, 6, 7 en 16, tweede lid, van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte en de artikelen 14 en 17 van de gecordineerde wetten op de Raad van State schenden niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, op zichzelf genomen en gelezen in samenhang met de artikelen 13, 16 en 160 van de Grondwet, de artikelen 6.1 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, in zoverre de onteigenden en de belanghebbende derden bedoeld in artikel 6 van voormelde wet van 26 juli 1962 geen rechtstreeks beroep hebben tegen het onteigeningsbesluit of hun rechtstreeks ingesteld beroep bij de Raad van State komt te vervallen zodra de onteigenaar voor de vrederechter gedagvaard heeft.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 28 september 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève